

ARCHEOLOGIE • BOUWHISTORIE

ARCHEOLOGIENOTA: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

BOUTERSEM, LEUVENSESTEENWEG 347-349

J. VERMEERSCH & A. DEVROE
OKTOBER 2019

COLOFON

Project

Archeologienota – Boutersem, Leuvensesteenweg 347-349

Opdrachtgever

HEYLEN NV Algemene Bouwonderneming
Industriepark 17 ZONE B
2220 Heist-op-den-Berg

Opdrachtnemer

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba
Lemmensstraat 34
2800 Mechelen
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE 0680.617.128

Erkende archeoloog: Annika Devroe, OE/ERK/Archeoloog/2015/00085

© 2019 Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

Inhoud	0
1. Gemotiveerd advies	1
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	2
2.1. Inleiding	2
2.2. Administratieve gegevens	3
2.3. Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	3
2.3.1. Proefsleuvenonderzoek.....	4
2.4. Voorziene afwijkingen van de Code van Goede Praktijk.....	6
3. Figurenlijst.....	7

1. GEMOTIVEERD ADVIES

Het plangebied is gelegen aan de noordzijde van de Leuvensesteenweg, net ten noorden van de dorpskern van Boutersem.

Nabij het gebied zijn er een aantal waterlopen aanwezig waaronder een kleine waterloop/gracht op 80 m ten zuiden die aansluit op de Kleine Vondelbeek op 400 m ten zuiden van het plangebied. Deze mondt verderop in de Velpe die op zich op 800m ten zuiden bevindt. Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen tussen een plateau ten westen en de beekvallei ten oosten. Het terrein ligt op een hoogte van 66m en 66,5 m +TAW waarbij het naar het oosten licht daalt. Deze landschappelijke ligging is te wijten aan de tertiaire ondergrond die op ca. 2,5 m onder het maaiveld dagzoomt. De quartaire afzettingen bestaan uit eolische zanden waar mogelijk colluvium in kan bevinden. In de quartaire sedimenten is namelijk een matig droge zandleembodem ontwikkeld al staat het plangebied als bebouwde zone gekarteerd.

De ruime regio is reeds door de mens aangedaan sinds het paleolithicum. Op basis van de verzamelde gegevens kan men stellen dat er archeologisch potentieel aanwezig is voor het terrein. Het gaat daarbij met name om de periode vanaf het mesolithicum tot en met het heden met een lage kans op resten en sporen uit de vroege middeleeuwen en de 18de eeuw.

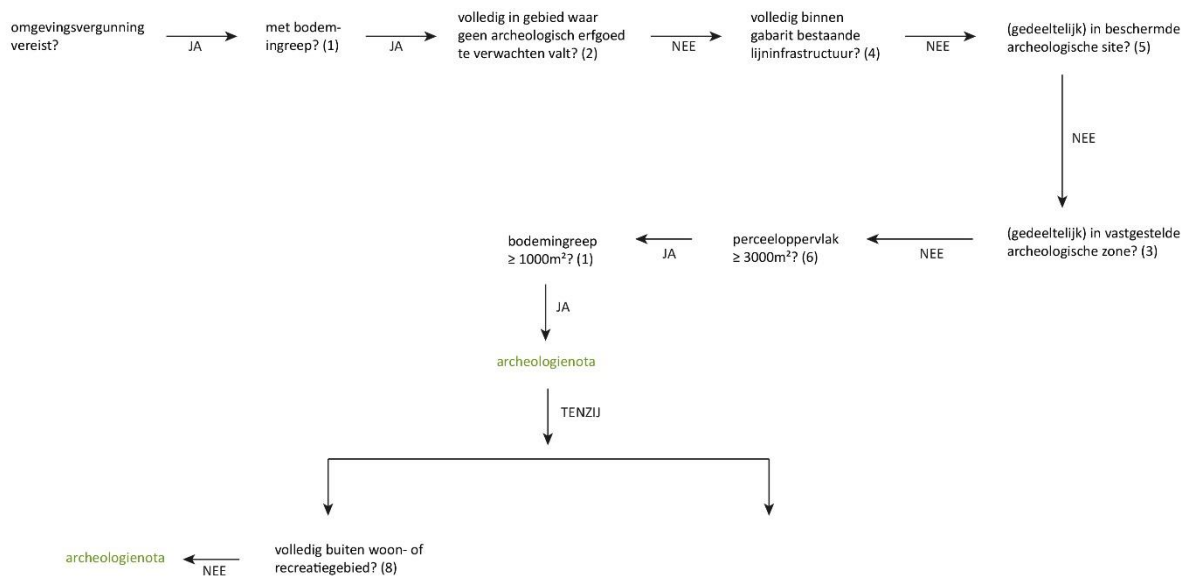
Binnen het plangebied zal er een afbraak zijn van de huidige gebouwen met een totale oppervlakte van 727 m², met een onbekende diepte (mogelijk 80 cm -mv). De totale oppervlakte van de nieuwbouw bedraagt 1743m², excl. putten en bijkomende verharding. De nieuwbouw wordt volledig onderkelderd op een diepte van maximaal 3,55 m -mv.

Gezien het archeologisch potentieel en de toekomstige diepe verstoring van het plangebied wordt in het kader van deze plannen een vervolgonderzoek geadviseerd. Dit zal via een uitgesteld traject gebeuren gezien de nog aanwezige bebouwing.

2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN VOOR UITGESTELD VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

2.1. INLEIDING

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de voorwaarden voldoen aan art. 5.4.1. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Figuur 1: Beslissingsboom in functie van het huidig project.

2.2. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

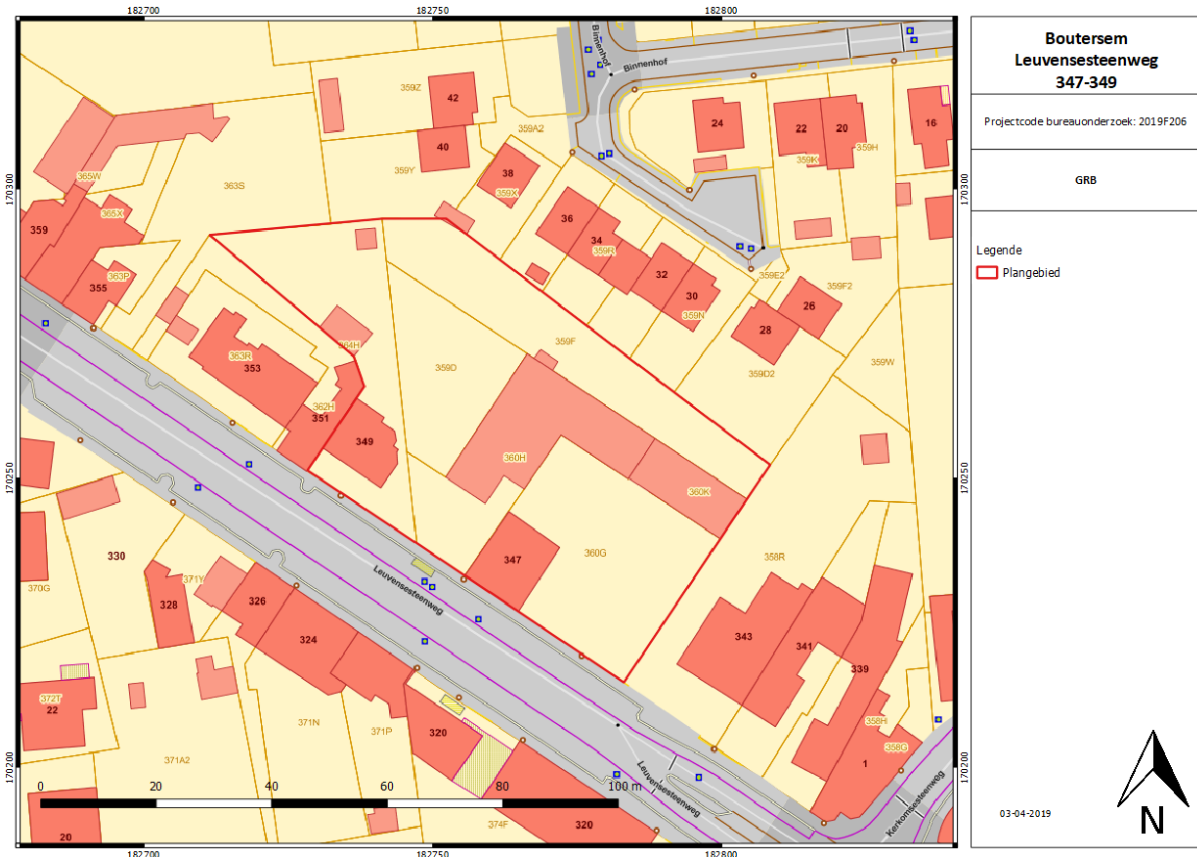
Locatie: Vlaams-Brabant, Boutersem, Leuvensesteenweg 347-379

Bounding box: punt 1 (ZO) – X 182.783,08 Y 170.214,55

Punt 2 (NW) – X 182.711,38 Y 170.292,10

Kadaster: Boutersem, afdeling 1, Boutersem, sectie B, percelen 360G, 46H, 360D, 360H, 360K en 359F

Oppervlakte projectgebied: ca. 3715 m²

Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

2.3. ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIEKEN

Na het bureauonderzoek werden de verschillende vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem afgewogen. Hiervoor werden telkens volgende vier criteria overlopen:

- Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?
- Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites. Op basis van de bodemkaart zijn er echter geen duidelijke indicaties dat er binnen het projectgebied een begraven bodem (vb. podzolbodem) te verwachten is waarin een steentijdsite zou kunnen bewaard zijn. Daarenboven is het terrein eeuwenlang in gebruik geweest als akker en dit betekent vaak dat steentijd verploegd werd. Daarenboven werd in de 20ste eeuw het plangebied ook bebouwd waardoor de kans op het aantreffen van steentijdresten in situ een stuk lager is. Vandaar dat dit landschappelijk bodemonderzoek hier niet wordt geadviseerd.

Archeologische boringen (verkennend en waarderend)

Dit type onderzoek heeft tot doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Aangezien er op basis van de bodemkaart geen duidelijke indicatie is voor enig bodemkundig potentieel op goed bewaarde steentijdsites, wordt aan het huidige projectgebied een lage verwachting toegekend omtrent goed bewaarde steentijdsites. Bijgevolg wordt geen archeologisch booronderzoek geadviseerd. Echter, indien bij het proefsleuvenonderzoek (wordt wel geadviseerd) toch lokaal enig potentieel aan steentijd naar boven komt, dan dient dit verder onderzocht en kan men indien nodig lokaal overgaan tot archeologische boringen. Dergelijk onderzoek dient dan te gebeuren conform de Code van Goede Praktijk.

Geofysisch onderzoek

Dit onderzoek geeft voornamelijk goede resultaten op droge leembodems. Ondanks dat hier een droge leembodem aanwezig is wordt dit onderzoek niet geadviseerd gezien de bebouwing en verharding op het terrein.

Een veldkartering is vooral nuttig op landbouwgronden die net geploegd worden. Gezien de bebouwing en verharding in het ganse plangebied wordt dit onderzoek niet geadviseerd.

De andere onderzoeken kunnen mogelijk nuttig zijn om een archeologische evaluatie van het terrein te maken. Het volledige onderzoeksgebied dient onderzocht te worden. De werken kunnen uitgevoerd worden van zodra het terrein toegankelijk is. De bestaande gebouwen worden tot net boven de vloerplaat afgebroken. De uitbraak van de vloerplaat en de verharding gebeurt onder begeleiding van de veldwerkleider. De aanwezige beerput onder de stal wordt behouden tot na het archeologisch onderzoek.

2.3.1. PROEFSLEUVENONDERZOEK

Op basis van het assessment (Verslag van Resultaten) en de afweging voor verder onderzoek wordt geadviseerd om onmiddellijk over te gaan op een onderzoek door middel van proefsleuven. Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein.

Hierbij dienen volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Zijn er bodemsporen aanwezig? Zo ja, zijn deze van natuurlijke of antropogene aard?
- Op welk(e) niveau(s) manifesteren de archeologische sporen zich?
- Maken de antropogene sporen deel uit van één of meerdere structuren?

- Kan op basis van gerecupereerd materiaal uitspraak gedaan worden over de datering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de occupatie?
- Zijn er indicaties voor de inrichting van een erf/nederzetting?
- Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, wat is de ruimtelijke afbakening van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Is behoud in situ op basis van de resultaten van het vooronderzoek mogelijk?

Figuur 3: Voorstel proefsleuven. © A. Devroe 2019

Het onderzoeksgebied zal door middel van parallelle continue proefsleuven onderzocht worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. De sleuven worden noordwest-zuidoost georiënteerd. De sleuven hebben een breedte van 2 m en een maximale afstand van 15m van middelpunt tot middelpunt. Ze worden aangelegd in de ganse zone van het plangebied omdat er naast de nieuwbouw ook werken zullen plaatsvinden buiten deze zone. Het westelijke perceel wordt bijvoorbeeld aangelegd als groene ruimte.

Er zal ca. 10,5% van het onderzoeksgebied door middel van proefsleuven onderzocht worden, aangevuld met 2% dwarssleuven en/of kijkvensters. De hoeveelheid en locatie van dwarssleuven en/of kijkvensters zijn vrij te bepalen door de erkend archeoloog/veldwerkleider. Een keuze voor of tegen het aanleggen van dwarssleuven en/of kijkvensters wordt gemotiveerd in het verslag van resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Kijkvensters en/of dwarssleuven kunnen bijvoorbeeld

aangelegd worden om na te gaan of aangetroffen paalkuilen deel uitmaken van een structuur, maar kunnen evenzeer aangelegd worden om een meer exacte afbakening van een archeologische site te bekomen.

De aanleg van deze sleuven gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 2 m breed onder leiding van de veldwerkleider. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er meerdere archeologische niveaus aanwezig zijn, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Er wordt momenteel van uitgegaan dat het om een site zonder complexe verticale stratigrafie gaat en er maar één niveau aanwezig is. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden. Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd. Deze profielputten worden beschreven en bestudeerd door de aardkundige van het projectteam. Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. Na afloop van het onderzoek worden de sleuven gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plastic zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de aard en omvang van de archeologische waarden in het projectgebied en wanneer een eenduidig advies kan gegeven worden voor vrijgave van het terrein, behoud in situ of vervolgonderzoek door middel van een opgraving.

2.4. VOORZIENE AFWIJKINGEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.

3. FIGURENLIJST

Figuur 1: Beslissingsboom in functie van het huidig project.....	2
Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.	3
Figuur 3: Voorstel proefsleuven. © A. Devroe 2019	5